

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ : Proceeding

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 วิทยาการจัดการวิชาการ 2017

การวิจัยยุคประเทศไทย 4.0

27 มกราคม 2560

ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

โดย เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6
วิทยาการจัดการวิชาการ 2017:
การวิจัยยุคประเทศไทย 4.0

27 มกราคม 2560

ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โดย เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ

คณะกรรมการดำเนินงาน

กองบรรณาธิการ

1	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อัจฉรา จันทน์ฉาย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากรเพิ่มพูนวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศิริ นิลดำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตน์ะสีมากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กษิตศิ ใจผาวัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
8	นางสุรรัตน์ ศรีทะแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
9	นางสาวแสงดาว วงศ์มูลแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

คณะกรรมการจัดการประชุม

1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศิริ นิลดำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงดาว จินดาเทวิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชร บุดสีทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานพ ชุ่มอ่อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรุวรรณ ลิมป์ไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
6	ดร.ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
7	อาจารย์นันทศักดิ์ ธนาอภินนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
8	อาจารย์ปิยนุช พรหมประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
9	อาจารย์สุรพงษ์ วงษ์ปาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาก่อนกรองผลงานทางวิชาการ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ

1	รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช มุงเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2	รองศาสตราจารย์ ดร.กัสม่า กาซ้อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
4	รองศาสตราจารย์ ดร.นันทะ บุตรน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
5	รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจารย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
6	รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวิณี สัตยาภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
7	รองศาสตราจารย์ ธีรศักดิ์ เฮงตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศิริ นิลคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรา อะทะวงษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร บุญพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลีตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
15	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรณ ไซยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา ยืนยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย คำแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ สิงฆราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวิทย์ ชัยอมรไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
21	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
22	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีวรรณ บุญอนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
23	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชร บุดสีทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
24	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิราวัฒน์ ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
25	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงดาว จินดาเทวิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
26	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เรืองวิทยาภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
27	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานพ ชุ่มอุ้น	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
28	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
29	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ชนินทุพทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

30	ดร.พีรญา ชื่นวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
31	ดร.สุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
32	ดร.อุษณีย์ เสี่ยงพานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
33	ดร.ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
34	ดร.ธานินทร์ ไชยเขชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
35	ดร.ประสิทธิ์ชัย นรากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
36	ดร.วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
37	ดร.พรรณนภา เชื้ออบาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
38	ดร.วิสุทธ์ สุขบำรุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1	รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3	รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรรณจักริยา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4	รองศาสตราจารย์ ดร.กัลปพฤกษ์ ผิวกองงาม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5	รองศาสตราจารย์ ดร.นิติพล ภูตะโชติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6	รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
7	รองศาสตราจารย์ ดร.รวี ลงกานี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8	รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เจริญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9	รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากรเพิ่มพูนวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
11	รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลานันทน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
12	รองศาสตราจารย์รุ่งนภา พิตรปรีชา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ก่อพงษ์ พลโยธา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาลี ชันธุวาร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
15	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัตพงศ์ อวีโรธนานนท์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณนท์ บึงไกร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภพร กล่ำสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ์ วรรณอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
21	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร ทิพย์ศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
22	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริชัย อรรคอุดม	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
23	ดร.อานนท์ คำวรรณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

24	ดร.วันนิวัต ปันสุวงศ์	RMIT University Vietnam
25	ดร.ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
26	ดร.รัชพันธ์ เสงยจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
27	ดร.อนิรุทธิ์ อัสวสกุลสร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
28	ดร.สุเทพ นิมสาय	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
29	ดร.กัญญพัสวี่ กล่อมธงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
30	ดร.ปานแพร เชาว์ประยูร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
31	ดร.ภูวนาท พักเกตุ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
31	ดร.บังอร สวัสดิ์สุข	มหาวิทยาลัยพะเยา
32	ดร.นิพล เชื้อเมืองพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
33	ดร.มานะ ตีรียาภิวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สารบัญ

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	ก
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.....	ข
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.....	ค
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.....	ง
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.....	จ
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.....	ฉ
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.....	ช
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.....	ซ
สารจากประธานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ.....	ณ
คำนำ.....	ญ
คณะกรรมการดำเนินงาน.....	ฎ
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองผลงานทางวิชาการ.....	ฏ
สารบัญ.....	ฒ
กลุ่มการจัดการและบริหารธุรกิจ.....	1
กลุ่มการจัดการโลจิสติกส์.....	201
กลุ่มการตลาด.....	269
กลุ่มการบริหารทรัพยากรมนุษย์.....	447
กลุ่มเศรษฐศาสตร์.....	517
กลุ่มบัญชีและการเงิน.....	575
กลุ่มนิเทศศาสตร์.....	643
กลุ่มการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว.....	693
กลุ่มสหวิทยาการ (การวิจัยขั้นเรียนและวิจัยสถาบัน).....	729
ภาคผนวก.....	841

**กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้าง ต่อรอง และรักษาอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง”
ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์**
**Communication Process to Creating, Negotiate and Maintain “Hmong”
Identity of Hmong Ethnic Groups in Khaokor District, Phetchabun Province**

รักชนก สมศักดิ์¹
เอกชัย แสงโสภา²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสร้าง ต่อรอง และรักษาอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แนวทางศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) จากเกณฑ์การวิเคราะห์ รวมถึงการสังเกต แล้วนำข้อมูลที่ได้รวบรวมทั้งหมดมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีลักษณะการต่อสู้ ต่อรอง เพื่อรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรม “ความเป็นม้ง” ไว้ 3 ระดับ โดยชั้นของอัตลักษณ์ที่พบมากที่สุด คือ อัตลักษณ์ชั้นที่ 2 กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งส่วนใหญ่แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นม้งในระดับที่มีการต่อสู้ต่อรองแบบลดทอน ปรับประยุกต์ ผสมผสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งด้านภาษา ด้านอาหารการกิน ด้านประเพณีและพิธีกรรม ด้านความเชื่อและการนับถือศาสนา รองลงมา คือ อัตลักษณ์ชั้นที่ 3 กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นม้งในระดับชั้นที่ 3 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในด้านที่อยู่อาศัย และลักษณะการแต่งกายโดยเฉพาะกลุ่มม้งวัยรุ่นที่นิยมแต่งกายแบบร่วมสมัยมากขึ้น ส่วนการแสดงออกในลักษณะอัตลักษณ์ชั้นที่ 1 นั้นมีน้อยมาก มีเพียงกลุ่มชาวม้งอาวุโสที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบม้งโบราณดั้งเดิมไว้ในทุกๆ ด้าน ทั้ง ด้านภาษา ด้านอาหารการกิน ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านประเพณี พิธีกรรม ด้านความเชื่อและการนับถือศาสนาที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักในการดำรงชีวิตประจำวันของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

คำสำคัญ: ชาติพันธุ์ม้ง การสื่อสารอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม บ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

This research aimed to analyze the communication process for creating, negotiating and maintaining “Hmong” identity of Hmong ethnic group in Khaokor District, Phetchabun Province through the qualitative study using in-depth interview with interview form and textual analysis through analysis criteria including observation. Then, all data collected were analyzed. The findings revealed that Hmong ethnic group’s characters were to fight, negotiate for maintaining “Hmong” cultural identity in 3 layers. The identity layer found at the most was the second identity layer, namely most of Hmong ethnic group showed Hmong cultural identity at the layer with reducible fight, negotiation, application and mixture of cultural identity, including languages, meals, traditions, rituals, belief and religion. The following was the third identity layer, namely the Hmong ethnic group presented Hmong cultural identity at the third layer with the cultural identity changing of housing and dressing manners, especially Hmong teenage group preferred dressing much more contemporarily. In contrary, the expression at the first identity layer was at the least. There was only a group of Hmong elders who still maintained all aspects of ancient Hmong cultural identity, including languages, meals, dresses, housing, traditions, rituals, belief and religion which did not changed much in daily life of Hmong ethnic group in Khaokor District, Petchabun Province.

Keywords : Hmong Ethnic, Identity Communication, Cultural Identity, Bann Kheknoi, Petchabun Province

¹ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (2558), ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

²ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาการสื่อสารศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2554), ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทนำ

งานวิจัยนี้ มุ่งความสำคัญที่จะศึกษาปรากฏการณ์การสื่อสารอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยใช้แนวคิดการแสวงหาความรู้ความจริงแบบหลังสมัยใหม่ (Post Modern) ที่เชื่อว่า “ความจริงไม่ได้มีอยู่จริง แต่ถูกสร้างขึ้นด้วยอำนาจ” ดังนั้น ความเป็นชาติพันธุ์ จึงไม่ได้เกิดขึ้นด้วยตัวของมันเองแต่ถูกให้ความหมายของความเป็นชาติพันธุ์ผ่านอำนาจของสังคม ผนวกกับการใช้แนวคิดหลังชาติพันธุ์ดำรง (Post-ethnicity) ที่เชื่อว่าอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์นั้นไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว แต่เป็นวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้น (Constructed) และผสมผสานจากวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ไหลผ่านทับถมกันจากหลายพรมแดน เช่นเดียวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในประเทศไทย แม้ว่าจะเป็นกลุ่มคนพลัดถิ่นที่อพยพย้ายถิ่นฐานข้ามเขตแดนมาจากหลากหลายพื้นที่ในประเทศจีน แต่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งยังคงแสดงอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” อย่างน่าสนใจท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ม้งดั้งเดิมอาศัยอยู่มากกว่า 100 ปีเศษจึงทำให้กลายเป็นชุมชนม้งที่ใหญ่และหนาแน่นอีกแห่งหนึ่งในประเทศไทย มีประชากรทั้งที่มีบัตรประชาชนและยังไม่ได้รับสัญชาติ รวมกันประมาณ 30,000 คน (ข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ) อาจเรียกได้ว่าเป็น “เมืองหลวงของม้ง” ก็ว่าได้ มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามฤดูกาลและรับจ้าง มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาและความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง ฯลฯ (สิทธิเดช วงศ์ปรัชญาและกุสุมา ผลาพรม,บทความออนไลน์ หน้า 2)

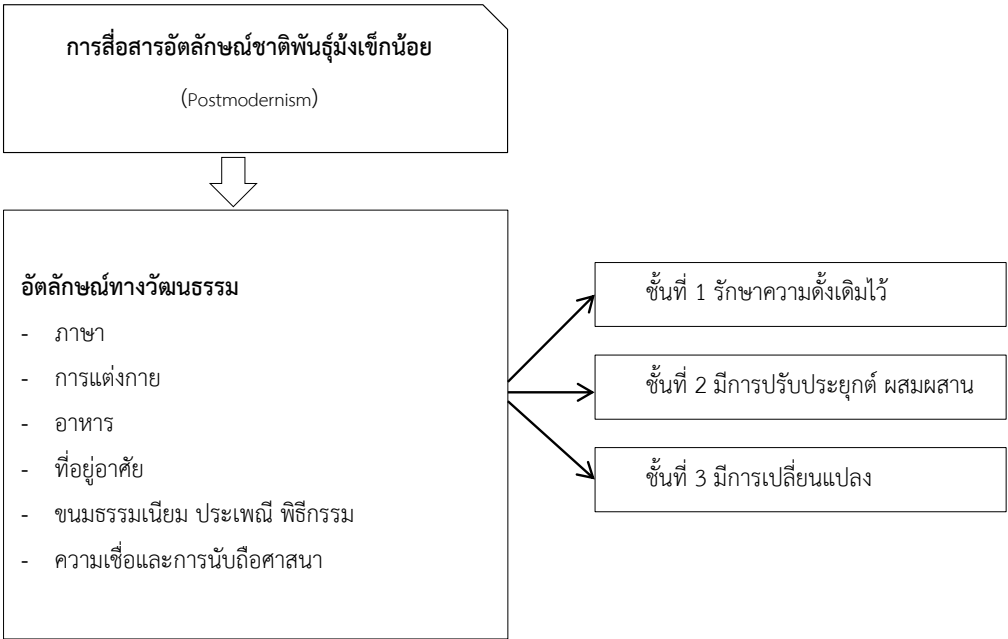
ประชากรม้งหลากหลายชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แห่งนี้แบ่งเป็น 3 ประเภท (ชนิด) คือ ม้งขาว ม้งดำ และม้งลาย (สิทธิเดช วงศ์ปรัชญาและกุสุมา ผลาพรม,บทความออนไลน์ หน้า 3) ท่ามกลางความแตกต่างของการเมือง วัฒนธรรม และการพัฒนาของแต่ละประเทศ ดังนั้น การรักษา หรือดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของม้งในแต่ละประเทศจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าการแสดงอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” จากกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายมีการสร้าง ต่อรอง เพื่อรักษาอัตลักษณ์ตนเองอย่างไรไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์ด้านภาษา พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณี และวันสำคัญ เครื่องแต่งกาย ตลอดจนด้านที่อยู่อาศัยและอาหารการกิน จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยให้ความสนใจแนวคิดอัตลักษณ์ในมุมมองตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ ที่เน้นเรื่องของกระบวนการของอัตลักษณ์ที่สั่นไหว (Dynamic) เปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งผู้วิจัยต้องการสำรวจสถานะของอัตลักษณ์ด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น และตรวจสอบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ในด้านใดบ้าง และมีด้านใดที่สามารถดำรงรักษาและสืบทอดอยู่ได้ อัตลักษณ์ด้านใดบ้างที่เปลี่ยนแปลงไป และอัตลักษณ์ด้านใดที่สูญหายไปแล้วในขณะนี้ ซึ่งงานวิจัยก่อนหน้านี้ยังไม่มีการศึกษาประเด็นดังกล่าวกับกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในเขตพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

กระแสการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในอดีตที่ผ่านมามักเป็นการศึกษาในมุมมองของสายคติชนวิทยาที่ให้น้ำหนักกับการค้นหาว่าอะไรบ้างคืออัตลักษณ์ (What) ส่วนสายมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ในช่วงหลังให้ความสำคัญกับศึกษาในเรื่องของการต่อสู้ ต่อรองของอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าปรากฏการณ์ต่อสู้เหล่านี้เกิดขึ้นอย่างไร (How) และกระทำผ่านกลวิธีใด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวเหล่านี้มาเพื่อต่อยอดแนวคิดด้านอัตลักษณ์ให้มีความสมบูรณ์และคมชัดขึ้น และศึกษาเพิ่มเติมในมุมมองของการสื่อสารเพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” เพื่อหาคำตอบในมุมมองทางด้านการสื่อสารวัฒนธรรมซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสร้าง ต่อรอง และรักษาอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการสื่อสารอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ม้งเข็กน้อย

- แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity)

ตามแนวความคิดของกลุ่มนักคิดหลังสมัยใหม่ (post modern) ที่เชื่อว่าอัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอยๆ ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่ก่อสร้างทางสังคม (social construct) นอกจากนี้ วัฒนธรรมก็ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งหรือตายตัว หากแต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (circuit of culture)

- แนวคิดการสื่อสารอัตลักษณ์ (Identity Communication)

ผู้วิจัยใช้ทัศนะแบบประกอบสร้างนิยม (Constructionism) ที่เห็นว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา ดังนั้น เมื่อถูกประกอบสร้างได้ ก็ย่อมถูกรื้อสร้าง (deconstruct) และถูกสร้างขึ้นใหม่ได้ (reconstruct) ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์จึงมีลักษณะเลื่อนไหลไปมา (dynamic/shifting) อยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น ในปฏิบัติการทางสังคมแบบต่างๆ (social practice) ไม่ว่าจะเป็น การใช้ชีวิตประจำวัน การดำรงชีพ การเข้าร่วมประกอบพิธีกรรม การแต่งกาย การใช้ภาษา การกินการอยู่ อาหารการกิน ฯลฯ ปฏิบัติการทางสังคมเหล่านี้จะถูกพิจารณาว่าเป็น “พื้นที่ในกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์” (site of identity production) อยู่ตลอดเวลา

- แนวคิดการต่อรองเชิงอำนาจ

ตามแนวคิดของ Foucault เสนอเหตุผลตามแนวเศรษฐศาสตร์การเมืองว่า ความต้องการอัตลักษณ์นั้นเป็นเรื่องของการระดม/ต่อสู้/ต่อรอง เพื่อทรัพยากร (resource mobilization) อย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้อำนาจนั้นไประดมมา ฉะนั้น จากเรื่องอัตลักษณ์ที่ดูเป็นเรื่องตามธรรมชาติของมนุษย์ จึงได้กลายเป็นเรื่องที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอำนาจและทรัพยากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถอธิบายให้เห็นปรากฏการณ์ทางการสื่อสาร ที่สะท้อนกระบวนการสร้าง ต่อรอง และรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์โดยพยายามชี้ให้เห็นการสร้างวัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้า (commodification) ซึ่งกำลังเป็นที่ยึดมั่นในกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน อันจะทำให้เกิดการสร้างรายได้และสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ไปจนถึงการสร้างเศรษฐกิจในระดับประเทศ

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร (The Process of Communication)

“สังคม” เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคลในลักษณะการสื่อสารเชิงการประกอบสร้างความหมายทางสังคม ที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารในฐานะที่เป็นกระบวนการ “สร้างโลก” (world building) ซึ่งการสื่อสารไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวคนทุกคน และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน โดยกลุ่มคนในสังคมได้ประกอบสร้างความหมายแก่สิ่งต่างๆ ทั้งในระดับปัจเจก ระดับกลุ่ม และระดับโลก ผ่านกระบวนการสื่อสาร

ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร (2556:168) อธิบายว่า แบบจำลองการสื่อสารเชิงการประกอบสร้างความหมายทางสังคมมีแนวคิดหลักว่า “ความเป็นจริงนั้นไม่ใช่สิ่งที่มียอยู่แล้ว แต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้าง (constructed) ขึ้นมา” ซึ่งมีปัจจัย 4 ประการที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นเสมือนเครื่องมือในการประกอบสร้างความหมายทางสังคมได้แก่

รหัสสัญลักษณ์ (symbolic codes) ในที่นี้หมายถึง วัจนภาษา หรืออวัจนภาษาที่บุคคลใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และความรู้สึคนึกคิด ผ่านกระบวนการสื่อสารไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นๆ

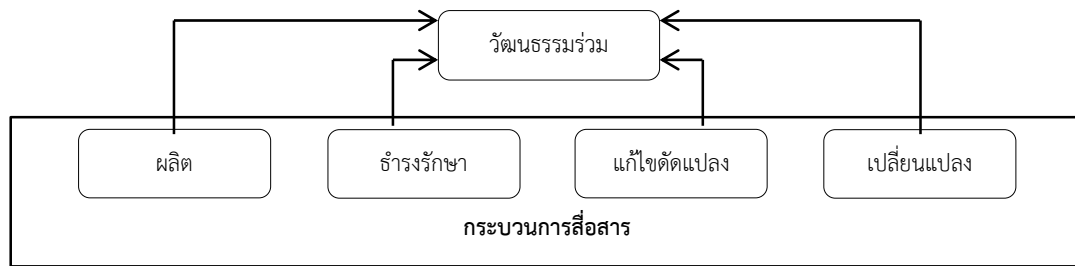
การเรียนรู้ที่สั่งสมมาจากจารีตประเพณี (cognitive customs) ในที่นี้หมายถึง ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่ได้รับการสั่งสมมาจากจารีตประเพณีที่มีการปฏิบัติสืบต่อกันมา

ธรรมเนียมสืบทอดทางวัฒนธรรม (cultural traditions) ในที่นี้หมายถึง วิถีปฏิบัติของบุคคลอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่สั่งสมมาจากจารีตประเพณี

บทบาท กฎเกณฑ์ต่างๆ (set of roles and rules) ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

นอกจากนี้แบบจำลองการสื่อสารเชิงการประกอบสร้างความหมายทางสังคม ยังได้แสดงนัยสำคัญเกี่ยวกับความสำเร็จของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารที่ประสบผลสำเร็จเกิดจากการที่ผู้กระทำการสื่อสารได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม โดยกระทำการสื่อสารเสมือนว่าพวกเขาได้เป็นส่วนหนึ่งของบทละครทางสังคม (social drama) ที่ถูกสร้างและกำหนดขึ้นโดยข้อกำหนดทางวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ

ผู้วิจัยเชื่อว่ากิจกรรมการสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนถือเป็นการประกอบพิธีกรรมในรูปแบบหนึ่ง ดังที่เจมส์ แครีย์ อ้างถึงในภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร (2556:172) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันล้วนแล้วแต่เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในรูปแบบเดิมๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เพื่อแสดงถึง “ความร่วม” ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสมาชิกในสังคม หรือเพื่อแสดงออกถึงความเชื่อที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน “วัฒนธรรมร่วม” จึงเป็นคำหลักที่สำคัญในแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม เนื่องจากแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรมเชื่อว่า “วัฒนธรรมร่วม” ไม่ใช่สิ่งที่คงอยู่ในจิตใจของบุคคลอย่างถาวร โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่เป็นสิ่งที่ถูกผลิต (produced) ถูกธำรงรักษา (maintained) ถูกแก้ไขดัดแปลง (repaired) และถูกทำให้เปลี่ยนแปลง (transformed) โดยกระบวนการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา (ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร, 2556:173) ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของกระบวนการสื่อสารและวัฒนธรรมตามแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม

ที่มา : ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร, 2556:173

แม้ว่า “วัฒนธรรมร่วม” จะถูกผลิต – ธำรงรักษา – แก้ไขตัดแปลง – เปลี่ยนแปลง โดยกระบวนการสื่อสารในทุกๆ รูปแบบก็ตาม แต่นักวิชาการสื่อสารโดยเฉพาะนักวิชาการสายวัฒนธรรมศึกษาเชื่อว่า การสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อกระบวนการผลิต – ธำรงรักษา – แก้ไขตัดแปลง เปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมร่วมของบุคคลในสังคมมากกว่าการสื่อสารประเภทอื่นๆ หากแต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเชื่อว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่มคนก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการผลิต ธำรงรักษา แก้ไขตัดแปลง เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยเช่นกัน

2. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ethnic identity) และการสื่อสารอัตลักษณ์ (Identity Communication)

2.1 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ethnic identity)

มีข้อถกเถียงทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์มาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950-1960 โดยนาโรลล์ นำเสนอว่า แต่ละกลุ่มชนมีลักษณะและรูปแบบของวัฒนธรรมเฉพาะ (cultural traits) ที่เป็นของตัวเองในการบ่งบอกความเป็นอัตลักษณ์ขณะที่เกียรทซ์ นำเสนอว่า ความเป็น “primordial attachments” ซึ่งมีติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นต้นว่า ความผูกพันของระบบเครือญาติ ศาสนา ภาษา และพฤติกรรมทางสังคม เป็นลักษณะร่วมและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มคนเดียวกันซึ่งยังคงเป็นลักษณะของภาพนิ่ง ในขณะที่ลีช และบาร์ท ชี้ให้เห็นถึงความเป็นพลวัตของกลุ่มคนและวัฒนธรรม โดยให้ความเห็นว่า แม้จะมีเส้นแบ่งความเป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละวัฒนธรรม แต่คนก็สามารถข้ามไปข้ามมาระหว่างวัฒนธรรม(Raoul Narll, 1964. Clifford Greetz, 1973. Edmund Leach, 1954. and Fredrik Barth, 1969. อ้างอิงใน ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547 หน้า 34-35)

คาสส์ เสนอว่า อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการหล่อหลอมที่มีมายาวนานของความรู้สึกร่วมกันในสายเลือด (shared descent) เช่น ภาษาที่สมาชิกในกลุ่มใช้สื่อสารกันได้ นิทานหรือนิยายที่สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่ามีจุดกำเนิดร่วมกัน และบริบททางประวัติศาสตร์ที่สมาชิกในกลุ่มประสบมาด้วยกัน เป็นต้น Charles Keyes, 1967. อ้างอิงใน ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547 หน้า 35)

วูดเวิร์ด กล่าวว่า อัตลักษณ์ทำให้รู้ว่าเราเป็นใคร และเรามีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และโลกที่เราอาศัยอยู่อย่างไร การนิยาม “อัตลักษณ์” ได้ชัดเจนที่สุดต้องดูจาก “ความแตกต่าง” ว่าอะไรที่ไม่ใช่ อะไรนับรวม (inclusion) หรืออะไรไม่นับรวม (exclusion) การเป็น “คนใน” (insiders) หรือ “คนนอก” (outsiders) ใครเป็น “พวกเรา” (us) หรือ “พวกเขา” (them) อัตลักษณ์จึงถูกประกอบสร้างด้วยคู่ตรงข้าม (oppositions) เสมอ เช่น ผู้ชาย/ผู้หญิง, สีดำ/สีขาว, ชายแก่/เกย์, สุขภาพดี/ไม่แข็งแรง, ปกติ/เบี่ยงเบน เป็นต้น (Woodward, 1997, p. 2)

อัตลักษณ์มีทั้งที่เป็นระดับปัจเจก (individual) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (collective) ในระดับปัจเจก บุคคลคนหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง เช่น เพศสภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาติ ช่วงชั้นทางสังคม อาชีพ และ ศาสนา เป็นต้น ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่ม อย่างไรก็ตามบนพื้นฐานของความเหมือนกันของกลุ่มนั้นย่อมมีความแตกต่างกับกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มตนด้วย ดังนั้นเมื่อพูดถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นลักษณะอัตลักษณ์ร่วมของสมาชิกกลุ่มคนในสังคมเดียวกัน ซึ่งแตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่นๆ (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547 : 33-34)

สมสุข หินวิมาน กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์ใดๆ ของคนเราก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวเรามาตั้งแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้น (social constructed) โดยสังคมในภายหลัง และเนื่องจากอัตลักษณ์เกี่ยวพันกับเรื่องการสื่อสาร เพราะฉะนั้น ด้านหนึ่งของอัตลักษณ์จึงเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เราารู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกับคนอื่น (self-ascription) และอีกด้านหนึ่ง คนอื่นก็ต้องรู้สึกเช่นเดียวกับเราด้วย (ascription by others) (สมสุข หินวิมาน, 2556 หน้า 428-429)

แคสเทล กล่าวว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้น และประเด็นสำคัญ คือ มันถูกสร้างขึ้นอย่างไร สร้างจากอะไร โดยใคร และเพื่ออะไร ซึ่งการประกอบสร้างอัตลักษณ์นี้มีที่มาจากประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา การผลิต และการผลิตซ้ำของสถาบัน ความทรงจำร่วมกัน มโนคติของบุคคล และการเปิดเผยศาสนา ซึ่งกระบวนการทางสังคมทั้งหมดนี้ถูกฝังลึกในโครงสร้างทางสังคมตามกรอบของพื้นที่และเวลา (Casstells, 2003, p.7)

2.2 การสื่อสารอัตลักษณ์ (Identity Communication)

ผู้วิจัยได้อาศัยจุดยืนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และการสื่อสารตามทัศนะของกระบวนการทัศน์ใหม่ของการสื่อสารศึกษาที่ กาญจนา แก้วเทพ (2555, หน้า 47-54) ได้สรุปคุณลักษณะที่เป็นจุดยืนหลักๆ ของแนวคิด “อัตลักษณ์” และบทบาทของการสื่อสารที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องอัตลักษณ์ ดังนี้

2.2.1 กระบวนทัศน์ใหม่ได้ใช้ทัศนะแบบประกอบสร้างนิยม (Constructionism) ที่เห็นว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา ดังนั้น เมื่อถูกประกอบสร้างได้ก็ย่อมถูกรื้อสร้าง(deconstruct) และถูกสร้างขึ้นใหม่ได้ (reconstruct) ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์

จึงมีลักษณะเลื่อนไหลไปมา (dynamic/shifting) อยู่ตลอดเวลา

2.2.2 ในขณะที่กระบวนทัศน์เดิมนั้นมักจะพิจารณาว่า “อัตลักษณ์” เป็นลักษณะ “หนึ่งเดียว” ของบุคคล หากทว่าบุคคลใดมีบุคลิกภาพแบบ “introvert” ก็จะมีบุคลิกภาพเช่นนั้นเสมอไปในทุกสภาพการณ์ และในทุกบริบท ทว่ากระบวนทัศน์ใหม่กลับมีความเห็นตรงกันข้ามว่า “อัตลักษณ์” มิได้มีเพียง “ลักษณะหนึ่งเดียว” หากทว่าอัตลักษณ์กลับมีลักษณะ “หลายโฉมหน้า” (multi-faceted)

2.2.3 ในขณะที่สำนักปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ให้ข้อสรุปว่า อัตลักษณ์นั้นเป็นผลผลิตที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (product of social relation) ซึ่งหมายความว่า อัตลักษณ์นั้นมีธรรมชาติเชิงสังคม (social nature of identity) หากทว่ากระบวนทัศน์ใหม่ได้ก้าวเลยไปกว่าสำนักปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ โดยดำเนินรอยตามแนวคิดของนักคิดยุคหลังสมัยใหม่ เช่น ฟูโกต์ เสนอว่า “อัตลักษณ์นั้นเป็นผลผลิตที่เกิดจากการทำงานของวาทกรรม “identity is the product of discourse” (M.Foucault, n.d. อ้างอิงใน กาญจนนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 48)

2.2.4. ต่อเนื่องมาจากการยืนยันทันทีแนวคิดของ M.Foucault ที่สนใจเรื่องของ “อำนาจ” เขาได้เสนอเหตุผลตามแนวเศรษฐศาสตร์การเมืองว่า ความต้องการอัตลักษณ์นั้น เป็นเรื่องของการระดม/ต่อสู้/ต่อรอง เพื่อทรัพยากร (resource mobilization) อย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้อำนาจนั้นไปประตมมา (M.Foucault, n.d. อ้างอิงใน กาญจนนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 49)

2.2.5. และเมื่อนำแนวคิดเรื่องการประกอบสร้างอัตลักษณ์ (identity construction) มาประสานกับแนวคิดเรื่อง “อำนาจ” การตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ตามกระบวนทัศน์ใหม่จึงต้องถามว่า “อัตลักษณ์ของเรานั้นใครเป็นคนสร้าง เราสร้างเอง หรือคนอื่นมาสร้างให้ เรามีอำนาจที่จะสร้างอัตลักษณ์ของเราเองหรือไม่ และหากอัตลักษณ์ที่เราสร้างแตกต่างจากที่ผู้อื่นสร้างให้ สุดท้ายแล้วผลลัพธ์ของอัตลักษณ์ที่ออกมาจะเป็นอย่างไร” (กาญจนนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 49-50)

2.2.6. ในการประกอบสร้างอัตลักษณ์นั้น ก็เหมือนกระบวนการผลิตสิ่งของ/วัตถุ/ทุกอย่าง กล่าวคือ จะต้อง มี “ทุน” (capital) ที่จะนำมาใช้ และประเด็นนี้ก็วนกลับคืนไปสู่แนวคิดพื้นฐานของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ว่า “การครอบครองทุน” (capital ownership) นั้นเองเป็น “แหล่งที่มาของอำนาจ” (source of power) หรือหมายถึงทุนสังคม (social capital) ตามข้อเสนอของ บูดิเยอร์ อันได้แก่ เครือข่ายทางสังคม ทุนวัฒนธรรม (culture capital) (P.Bourdieu, n.d. อ้างอิงใน กาญจนนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 50)

2.2.7 การสื่อสารกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์เอ เดอ ฟินา ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับอัตลักษณ์เอาไว้ว่า มนุษย์เรานั้น นอกจากจะแลกเปลี่ยน หรือถ่ายทอดข่าวสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกันแล้ว มนุษย์เรายังสื่อสารโดยมีเป้าหมายที่จะบอกว่า “เราคือใคร” แล้วเรายังใช้การสื่อสารเพื่อบอกคนอื่นเพิ่มเติมอีกว่า “แล้วเขาเป็นใคร” และท้ายที่สุดก็สื่อสารเพื่อจะบอกว่า “เราเหมือน/ต่างกับเขาอย่างไร” จากความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับอัตลักษณ์ที่กล่าวสรุปมาข้างต้นนี้ เดอ ฟินาได้สรุปบทบาทของการสื่อสารว่า การสื่อสารเป็นทั้งเครื่องมือประกอบสร้าง (construct) ธารรักษา (maintain) และต่อรอง (negotiate) แหล่งประกอบสร้างอัตลักษณ์จึงมีอย่างหลากหลาย “ทั้งเราและทั้งเขา” (A.De Fina, 2011 อ้างอิงใน กาญจนนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 50-51)

2.2.8 ในช่วงทศวรรษ 1980 เอ็ม.เฮชท์ และคณะได้พัฒนาทฤษฎีเฉพาะเจาะจงขึ้นมาที่เรียกว่า The Communication Theory of Identity (CTI) โดยมีจุดยืนทางทฤษฎีอย่างชัดเจนว่า จะต้องไม่ศึกษา “อัตลักษณ์” แบบ “ตัวตน” (self) ที่เป็นปัจเจกที่มีเพียงหนึ่งเดียวที่แยกขาดออกจากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ หากทว่า จะพิจารณา “อัตลักษณ์” ว่ามนุษย์เป็น “สัตว์สังคม” (social being) ที่ถูกแวดล้อมด้วยการสื่อสาร ความสัมพันธ์ และชุมชนรอบๆ ตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น อัตลักษณ์ของเราจึงมีลักษณะที่หลากหลาย และเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (multiple shifting identity) (M.Hecht และคณะ, อ้างอิงใน กาญจนนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 51-52) และเมื่ออัตลักษณ์มีหลากหลายและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงได้ CTI จึงได้นำเสนอวิธีการวิเคราะห์อัตลักษณ์โดยจัด “กรอบ/ช่วงชั้น” (frame/layer) ของอัตลักษณ์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) Personal frame กรอบ/ชั้น ของอัตลักษณ์ประเภทนี้คือ แนวคิดเรื่อง “Self” (ตัวตน) ตามแบบที่ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เคยอธิบายไว้ เป็นอัตลักษณ์/วิธีการ/ข้อสรุป ที่เรากล่าวตัวเองว่า “เราเป็นใคร”

2) Enacted frame เป็นกรอบ/ชั้นของการกระทำ (performance) หรือการแสดงออก (expression) ของอัตลักษณ์ของเราต่อผู้อื่น ซึ่งเริ่มมีมิติของ “คนอื่น” เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอัตลักษณ์ที่เรากล่าวกับคนอื่นว่าเราเป็นใครโดยผ่านการสื่อสารต่างๆ (หรือผ่าน identity marker) จึงจำเป็นจะต้องมีบทบาทของการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งเจ้าของอัตลักษณ์อาจจะธำรงรักษาอัตลักษณ์เอาไว้โดยไม่รู้ตัว เช่น เราคนไทยจะยิ้มโดยไม่รู้ตัวว่า การยิ้มง่ายเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของคนไทย) เนื่องจากการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ต่อผู้อื่นนั้นจำเป็นต้องกระทำผ่านสื่อประเภทต่างๆ หรือผ่านการสื่อสารรูปแบบต่างๆ เช่น ผ่านสื่อวัตถุ (อาทิ การแต่งกาย อาหาร ที่อยู่อาศัย ฯลฯ) หรือผ่านการกระทำ (อาทิ การแสดงออกปฏิกิริยา การประกอบประเพณี พิธีกรรม ฯลฯ) ฉะนั้น ในทัศนะของ CTI จึงถือว่าการสื่อสารนั่นเองเป็นอัตลักษณ์ (Communication is identity) การสื่อสารมิใช่เป็นเพียงสาเหตุ (cause) หรือมีอิทธิพล (influence) ต่ออัตลักษณ์ตามทัศนะของสำนักปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เท่านั้น

3) Relational frame เป็นอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับคนอื่น ๆ “ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ” (บางคน) กล่าวคือ เราจะตระหนักถึงอัตลักษณ์ในกรอบนี้ เมื่อผ่านความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ

4) Communal frame อัตลักษณ์ในกรอบนี้ หมายถึง “อัตลักษณ์ร่วม” (collective identity) ที่เรามีร่วมกับคนอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันในกรอบแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ในกระบวนทัศน์แบบหลังสมัย (post modern) ที่เชื่อว่า อัตลักษณ์มิได้หยุดนิ่งตายตัว และไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว หากแต่มีหลากหลายโฉมหน้าและสามารถเปลี่ยนแปลง ปรับประยุกต์ ผสมผสาน อยู่ตลอดเวลา ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสร้าง ต่อรอง และรักษาอัตลักษณ์ความเป็นมั่ง ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยได้แบ่งเกณฑ์การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวม้งไว้ 3 เกณฑ์ ได้แก่ อัตลักษณ์ชั้นที่ 1 หมายถึง ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวม้งแบบโบราณดั้งเดิมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ อัตลักษณ์ชั้นที่ 2 หมายถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวม้งที่มีการ

ปรับประยุกต์ ผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นๆจากภายนอก และ อัตลักษณ์ชั้นที่ 3 หมายถึง ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวม้งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบอื่น

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้หน่วยวิจัยอัตลักษณ์ทางสังคมจากสำนักปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) มาเป็นกรอบในการศึกษา เพื่อช่วยอธิบายกระบวนการสื่อสารเพื่อการประกอบสร้าง

อัตลักษณ์ ตามทัศนะจากสาขาสังคมวิทยา เนื่องจากวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นกลุ่มชุมชนชาติพันธุ์ม้งขนาดใหญ่ของประเทศไทยที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมในด้านต่างๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และอื่นๆ โดยผ่านกระบวนการทางการสื่อสาร เพื่อที่จะสื่อความหมายหรือบ่งบอกความเป็นตัวตน (self) ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งว่ามีลักษณะอย่างไร แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆอย่างไร

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้เข้าใจคุณลักษณะของการสื่อสารเพื่อประกอบสร้างความหมาย “ความเป็นม้ง” ว่ามีลักษณะอย่างไร มีการต่อรอง และรักษาอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” อย่างไร ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวทางศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากข้อมูลเอกสาร หนังสือ ตำรา รวมถึงข้อมูลจากการสนทนา และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) จากเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมถึงการสังเกต (Observation) แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากรชาติพันธุ์ม้ง โดยเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยพยายามเก็บตัวอย่างเท่าที่จะทำได้ตามที่ได้รับความร่วมมือ ในสถานที่หรือในสถานการณ์จำกัด ประกอบด้วย

- กลุ่มผู้นำชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 คน
- กลุ่มพี่น้องชาวม้งแต่ละช่วงวัย ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 15 คน ได้แก่ กลุ่มผู้สูง กลุ่มวัยกลางคน และกลุ่มวัยรุ่นหรือคนรุ่นใหม่

เครื่องมือหลัก คือ แบบสัมภาษณ์และตารางเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล โดย ดึงเอาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชาติพันธุ์ม้งมาเป็นตัวบท (Text) ในการศึกษา ประกอบด้วย ด้านภาษา การแต่งกาย อาหาร ที่อยู่อาศัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม และด้านความเชื่อและการนับถือศาสนา โดยวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ว่าแต่ละด้านมีชั้นของการสร้าง ต่อดรอง และรักษาอัตลักษณ์ ในระดับชั้นใด ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 รักษาความดั้งเดิมไว้ ชั้นที่ 2 มีการปรับประยุกต์ ผสมผสาน และชั้นที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลง

ผลการศึกษาหรือผลการวิจัย

จากการการวิเคราะห์ตัวบท (text) ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 15 ตัวอย่างพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้าง ต่อดรอง และรักษาอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ไว้อย่างหลากหลายลักษณะ หลากหลายชั้น ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า มีการสื่อสารอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ถึง 3 ระดับชั้น โดยชั้นของอัตลักษณ์ที่พบมากที่สุดได้แก่ อัตลักษณ์ชั้นที่ 2 รองลงมาเป็น อัตลักษณ์ ชั้นที่ 3 และพบน้อยที่สุดได้แก่ อัตลักษณ์ชั้นที่ 1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นม้งชั้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งส่วนมากมีการสื่อสารอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นม้งในระดับที่มีการต่อ ต่อดรอง แบบลดทอน ปรับประยุกต์ ผสมผสาน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในระดับชั้นที่ 2 มากถึง 4 องค์ประกอบ ดังนี้

ด้านภาษา พบว่า กลุ่มชาวม้งส่วนมากใช้การสื่อสารด้วยภาษาพูดและเขียนในลักษณะที่มีการต่อรองการใช้ภาษาแบบผสมผสานสำหรับภาษาพูดในชีวิตประจำวันนั้น กลุ่มชาวม้งวัยผู้ใหญ่และวัยรุ่นมักใช้ภาษาม้งผสมผสานกับภาษาไทยสื่อสารภายในกลุ่มหรือในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาอาจคุ้นชินกับการใช้ภาษาไทยจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาแล้วนำมาใช้สื่อสารในครอบครัว และในกลุ่มเพื่อน ในกรณีที่มีการติดต่อกับธุรกิจกับหน่วยงานราชการ การติดต่อค้าขาย ชาวม้งก็จะมีการต่อรองโดยใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ส่วนภาษาเขียนนั้นชาวม้งส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขียนแบบคริสเตียนในการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน หากสื่อสารในกลุ่มคนไทย หรือชาวต่างชาติก็จะใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นกระบวนการสื่อสารของชาวม้งที่มีการต่อ ต่อดรองการใช้ภาษาในลักษณะที่เปิดรับ (open) ปรับประยุกต์ (applied) ผสมผสาน (hybrid) ทั้งภาษาไทยและภาษาสากล เพื่อการดำรงอยู่ในสังคม ขณะเดียวกันเมื่ออยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันหรือคนใน (emic) ด้วยกันก็จะใช้ภาษาม้งของตนเองในการต่อ ต่อดรองเพื่อรักษาอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ด้านภาษาไว้

ด้านอาหาร พบว่า กลุ่มชาวม้งส่วนมากมีการสื่อสารอัตลักษณ์ด้านอาหารการกินในลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง (อัตลักษณ์ชั้นที่3) และปรับประยุกต์ผสมผสาน (อัตลักษณ์ชั้นที่2) โดยเฉพาะในกลุ่มชาวม้งวัยผู้ใหญ่และกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่แสดงให้เห็นและให้สัมภาษณ์ว่า ปัจจุบันวิถีการกินของชาวม้งเป็นแบบคนไทยมากขึ้น เช่น กินอาหารประเภท ต้ม ผัด แกง ทอด เป็นต้น และกลุ่มแม่บ้านม้งก็มักประกอบอาหารตามแบบคนไทยที่มีการใช้เครื่องปรุงรสแบบไทย เช่น ซอสปรุงรส ซีอิ้วขาว น้ำมันหอย รสดี ผงชูรส ซุปไก่ก้อน น้ำตาล น้ำปลา ฯลฯ โดยได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชน และสังคมไทย ซึ่งแตกต่างจากอาหารของชาวม้งแบบเดิมที่นิยมรับประทานอาหารรสจัด ประเภทต้มผัด หรือผัดต้มที่ใส่เครื่องปรุงเพียงเกลือ หรือไม่ต้องใส่เครื่องปรุงใดๆ แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารเพื่อต่อรองอัตลักษณ์ด้านอาหารการกินของชาวม้งที่มีการปรับประยุกต์ ผสมผสาน และเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามบริบททางสังคม

ด้านประเพณีวัฒนธรรม พบว่า ชาวม้งส่วนมากโดยเฉพาะกลุ่มวัยผู้ใหญ่ และกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีการสื่อสารอัตลักษณ์ในลักษณะที่มีการปรับตัว ปรับประยุกต์ ผสมผสาน และลดทอนขั้นตอน (อัตลักษณ์ขั้นที่2) ในเรื่องของประเพณีและพิธีกรรมแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในบางเรื่อง เช่น ลดทอนการจัดงานประเพณีปีใหม่ม้ง ซึ่งถือเป็นวันสำคัญของชาวม้งที่ทุกคนให้ความสำคัญ จากที่เคยจัดงานถึง 11 วัน บางชุมชนก็ลดระยะเวลาลงเหลือ 5-7 วันซึ่งจะลงท้ายด้วยเลขคู่ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย บางคนที่ไม่สะดวกหรือติดธุระเนื่องจากติดภารกิจในหน้าที่การงาน หรือกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะต้องเรียนหนังสือก็งดการเข้าร่วมงานพิธีกรรมเรียกขวัญในวันปีใหม่โดยทางครอบครัวจะใช้วิธีการต่อรองด้วยการก็จะนำเสื้อผ้าที่ใส่ประจำของคณนั้นมาเข้าร่วมพิธีกรรมเรียกขวัญแทน แสดงถึงการต่อรองอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เมื่อไม่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมก็จะมีสิ่งอื่นทดแทนการเข้าร่วมพิธีกรรมได้เพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เนื้อหาที่น่าสนใจในกระบวนการสื่อสาร ได้ถูกลดทอนลง ผ่านช่องทางการจัดกิจกรรมปีใหม่ ซึ่งเป็นไปเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้รับสารซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวได้รับรู้อัตลักษณ์ได้ในเวลาอันสั้น แม้จะลดทอนแต่ก็ยังคงรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของพิธีกรรมสำคัญบางอย่างไว้

ด้านความเชื่อและการนับถือศาสนา พบว่า ชาวม้งส่วนมากมีการปรับประยุกต์ผสมผสาน (อัตลักษณ์ขั้นที่2) ในลักษณะที่ยังคงรักษาความเชื่อในเรื่องการนับถือผีบรรพบุรุษไว้ แม้ว่าในข้อบังคับทางกฎหมาย หรือตามหลักฐานจากบัตรประชาชนจะระบุถึงการนับถือศาสนาที่ชัดเจน ซึ่งโดยส่วนมากชาวม้งก็จะระบุการนับถือศาสนาในบัตรประชาชนเป็นศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์เป็นหลัก แต่ในทางปฏิบัติแล้วชาวม้งก็ยังนับถือผีบรรพบุรุษ และมีการประกอบพิธีกรรมตามบรรพบุรุษ เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีเรียกขวัญปีใหม่ พิธีเลี้ยงผีปีใหม่ พิธีเลี้ยงผีรักษาคนเจ็บป่วย ฯลฯ โดยเฉพาะเรื่องของการเจ็บป่วยที่เชื่อว่า เมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยจะต้องมีสาเหตุมาจากผี เมื่อผีมาทำให้พวกเขาเป็นไป พวกเขาจึงมอบความไว้วางใจให้กับหมอผีเป็นผู้จัดปัดเป่าให้ ส่วนเรื่องยาไม่สำคัญเพราะมีหลายคนรักษาด้วยยาไม่หาย หมอยาก็ไม่อาจรักษาให้หายได้ แม้หมอยาเองก็ตาย จึงไม่มีอะไรดีไปกว่าการเลี้ยงผี และให้หมอผีจัดการแก้ปัญหาด้วยพิธีกรรมต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารอัตลักษณ์ที่มีการต่อสู้ ต่อรองทางวัฒนธรรมของชาวม้งเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางด้านความเชื่อและการนับถือศาสนาไว้ ดังนั้น เรื่องการประกอบสร้างเนื้อหาที่เป็นประเพณี พิธีกรรมยังคงมีอยู่ แต่ยังคงต่อรอง เช่น การระบุศาสนาในบัตรประชาชน หรือการต่อรองเพื่อรักษาโรคแบบแผนปัจจุบันแต่ก็ต้องรักษาอาการป่วยแบบหมอผีควบคู่ไปด้วย เพื่อความสบายใจของญาติและรักษาพิธีกรรมดั้งเดิมไว้

2. การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นม้งขั้นที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งในกลุ่มวัยผู้ใหญ่และวัยรุ่นมีการสื่อสารอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นม้งในระดับขั้นที่ 3 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองไปเป็นแบบอื่นหรือมีการรับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของตนเอง ในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการแต่งกาย พบว่า ชาวม้งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการแต่งกายจากแบบม้งดั้งเดิม โดยหันมาแต่งกายแบบคนไทย หรือใส่เสื้อผ้าแบบคนไทยมากขึ้น มีเพียงกลุ่มชาวม้งผู้อาวุโสบางคนเท่านั้นที่ยังคงแต่งกายด้วยชุดม้งโบราณในชีวิตประจำวัน ซึ่งปัจจุบันจะพบเห็นว่า ชาวม้งส่วนมากจะแต่งกายแบบคนไทยโดยเฉพาะกลุ่มชาวม้งวัยผู้ใหญ่ และกลุ่มคนรุ่นใหม่มักนิยมแต่งกายด้วยเสื้อและกางเกงแบบคนไทย ทั้งนี้เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมและสภาพอากาศที่เปลี่ยนไปอากาศร้อนทำให้ชาวม้งจึงไม่ใส่ชุดประจำเผ่าแบบโบราณเนื่องจากไม่สะดวก ในการทำงาน และเมื่อต้องมาพินิจต้องแต่งกายแบบคนไทยเพื่อความกลมกลืน ลดความแตกต่าง หรือความเป็นอื่น (Others) และด้วยชุดม้งมีราคาแพงมาก ชาวม้งจึงจำเป็นต้องเก็บรักษาชุดไว้ใส่เฉพาะมีงานเทศกาลสำคัญเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารอัตลักษณ์ที่มีการต่อสู้ ต่อรองในการแต่งกายโดยชาวม้งต่อรองด้วยการใส่ชุดแบบคนไทยสมัยใหม่ ขณะเดียวกันก็ต่อสู้ด้วยการรวมตัวกันใส่ชุดประจำเผ่าแบบดั้งเดิมในงานเทศกาลปีใหม่ม้งเพื่อสื่อสารให้คนภายนอกเห็นถึงอัตลักษณ์ทางการแต่งกายของวัฒนธรรมม้งซึ่งมีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในพื้นที่ที่ตนมีอำนาจในการกำกับรหัสสื่อสารความหมายความเป็นม้ง นับเป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อผลิตซ้ำความหมายความเป็นม้งให้กับกลุ่มคนภายนอกได้รับรู้

ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวม้งในปัจจุบันส่วนมากมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปมาก(อัตลักษณ์ขั้นที่3) บ้านพักของชาวม้งส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในลักษณะคล้ายกับบ้านของคนไทย เช่น ก่อสร้างขึ้นใหม่มีทั้งแบบ 1 ชั้น มุงหลังคาสังกะสี กระเบื้อง ก่อผนังด้วยปูนซีเมนต์ พื้นปูน พื้นกระเบื้อง และแบบ 2 ชั้นๆ ขึ้นล่างเป็นปูน ชั้นบนเป็นไม้ หรือแบบสร้างด้วยปูนทั้ง 2 ชั้น ซึ่งลักษณะบ้านของชาวม้งแบบสมัยใหม่เป็นการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากกว่าบ้านม้งแบบโบราณหรือแบบเดิม แต่ยังคงแนวคิดหลักการจัดบ้านตามแบบประเพณีดั้ง เช่น มีห้องบูชาผีบรรพบุรุษ มีห้องเก็บพืชผลทางการเกษตร ในแบบดั้งเดิม แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ต่อรองทางวัฒนธรรมที่อยู่อาศัยในยุคปัจจุบันที่มีความจำเป็นจะต้องสร้างบ้านเรือนที่มีความสะดวกสบาย และคงทนถาวร มากกว่าแบบเดิมที่เป็นพื้นดิน มุงหลังคาด้วยหญ้าคา และกั้นผนังบ้านด้วยไม้ไผ่ซึ่งไม่คงทนถาวร ไม่สะดวกสบายเมื่อยามฝนตก ดังนั้น รูปแบบตัวบ้านม้งซึ่งเป็นเนื้อหาทางวัฒนธรรม ถูกเปลี่ยนแปลงไปในแบบอื่น แต่ยังคงไว้ซึ่งรหัสความเชื่อ ค่านิยม ในการจัดบ้านตามแบบประเพณีดั้งเดิม เช่น ห้องบูชาไว้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ หากเป็นเช่นนี้ผู้รับสารซึ่งเป็นคนนอกก็จะรับรู้ได้ว่า รูปแบบบ้านของม้งไม่แตกต่างจากบ้านคนไทยทั่วไป

3. การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นม้งขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า ชาวม้งบางส่วนยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไว้ ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก มีเพียงกลุ่มชาวม้งผู้อาวุโสบางคนที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบม้งโบราณดั้งเดิมไว้ในทุกๆ ด้านทั้งด้านภาษา ด้านอาหารการกิน ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านประเพณี พิธีกรรม ด้านความเชื่อ และการนับถือศาสนา โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ และยังคงมีอยู่ในการดำรงชีวิตประจำวันของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งกลุ่มผู้อาวุโสในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ ชาวม้งอาวุโสมีปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกน้อย ตลอดจนเปิดรับสื่อมวลชนน้อย เนื่องจากไม่เห็นความจำเป็นในการเปิดรับและการปฏิสัมพันธ์นั้น ดังนั้นแม้ว่าจะมีการปรับประยุกต์ผสมผสานเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมตามสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป หากแต่ชาติพันธุ์ม้งอาวุโสก็ยังคงเก็บรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรม “ความเป็นม้ง” บางส่วนไว้ได้

อภิปรายผล

อัตลักษณ์ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ใด ๆ ก็ตามไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาลอยๆ และติดตัวเรามาตั้งแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากสังคม (social constructed) และเนื่องจากอัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องการสื่อสาร เพราะฉะนั้น ด้านหนึ่งของอัตลักษณ์จึงเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เราารู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกับคนอื่น (self-ascription) และอีกด้านหนึ่ง คนอื่นก็ต้องรู้สึกเช่นเดียวกับเราด้วย (ascription by others) และในกระบวนการนี้ของอัตลักษณ์หลังสมัยใหม่ ที่มองว่าอัตลักษณ์ไม่ได้หยุดนิ่งตายตัว หากแต่มีความเป็นพลวัตเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งในผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า อัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์มีความเลื่อนไหล อย่างหลากหลายถึง 3 ชั้น และเมื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารของชาวม้ง ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งถือเป็นผู้ส่งสารในงานวิจัยนี้ ก็นับได้ว่าผู้ส่งสารดังกล่าวก็อาจเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีอำนาจในการกำหนดเนื้อหา หรือกำหนดทิศทางของการสื่อสารอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเอง และในขณะเดียวกันผู้รับสารหรือคนอื่นก็อาจมีอำนาจในการกำกับรหัสอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เราได้เช่นกัน ดังที่ สำนักปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ให้ข้อสรุปว่า อัตลักษณ์นั้นเป็นผลผลิตที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (product of social relation) ซึ่งหมายความว่า อัตลักษณ์นั้นมีธรรมชาติเชิงสังคม (social nature of identity) ดังที่ฟูโกต์ เสนอว่า “อัตลักษณ์นั้นเป็นผลผลิตที่เกิดจากการทำงานของวาทกรรม “identity is the product of discourse” (M.Foucault, n.d. อ้างอิงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 48)

หากบางครั้ง ลักษณะทางชาติพันธุ์ก็ต้องอาศัยกระบวนการสื่อสารหรือการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ที่ถูกทำให้เข้มแข็งด้วยการต่อต้านโลกาภิวัตน์ (โลกภายนอก) โดยผู้ส่งสารซึ่งเป็นชาวม้งร่วมกันแต่งกายชุดประจำเผ่าม้งในเทศกาลปีใหม่ม้ง เพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารหรือคนภายนอกได้สัมผัสความดั้งเดิมผ่านเนื้อหาด้านวัฒนธรรมประเพณีและการแต่งกาย สิ่งนี้อยู่ภายใต้วาทกรรมของรัฐว่าด้วยการส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการท่องเที่ยว ซึ่งวาทกรรมนี้มีอำนาจทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ม้งใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้ต่อรอง เพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่ตนภูมิใจได้แม้ในเวลาสั้นๆ ซึ่งในหนึ่งปีจะมีเพียงครั้งเดียว สอดคล้องกับกรอบอัตลักษณ์แบบความสัมพันธ์ (Relational frame) ที่อธิบายว่าสิ่งนี้เป็นอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับคนอื่น “ความสัมพันธ์กับคนอื่น” (บางคน) กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะตระหนักถึงอัตลักษณ์ในกรอบนี้ เมื่อผ่านความสัมพันธ์กับคนอื่น (กาญจนา แก้วเทพ, 2555, หน้า 51-52)

สจิวต ฮอลล์ กล่าวว่า เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปตั้งแต่ปี 1970 โลกาภิวัตน์ (Globalization) ก่อให้เกิดการหลอมรวมโลกและก้าวเข้าสู่การเป็นเนื้อเดียวกัน เกิดการเชื่อมโยงระหว่างชาติขึ้น และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของชาติ อาจเกิดผลกระทบได้ใน 3 ลักษณะ คือ 1. อัตลักษณ์ของชาติที่ถูกกัดกร่อนเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของการหลอมรวมทางวัฒนธรรม และความเป็นโลกหลังสมัยใหม่ 2. ชาติและท้องถิ่นอื่นๆ โดยอัตลักษณ์ที่ถูกทำให้เข้มแข็งด้วยการต่อต้านโลกาภิวัตน์ และ 3. อัตลักษณ์ของชาติจะลดลงหรือเบาบางลง และอัตลักษณ์ใหม่ก็เกิดขึ้นจากการผสมผสานในพื้นที่ของพวกเขา (Stuart Hall, 1996, p.619) เช่นเดียวกับอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ม้ง ที่ถูกเขยื้อนคลอนด้วยผลพวงจากการหลอมรวมทางวัฒนธรรม ส่งผลให้อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งเจือจางลง แล้วเกิดการผสมผสานเอาวัฒนธรรมของสังคมส่วนใหญ่ คือ ไทยและสากลเข้าไปรวม

กล่าวโดยสรุป อัตลักษณ์ (identity) หรือ “ตัวตน” ของเรานั้นเกิดจากการที่ “เรา” ปฏิสัมพันธ์กับ “คนอื่น” เพื่อให้รู้ว่า “เรา” เป็นใคร และ “เรา” สามารถบอก “คนอื่น” ได้ว่าเราคือใคร ในขณะเดียวกัน “คนอื่น” ก็จะบอกเราได้ว่า “เรา” คือใคร และ “เรา” แตกต่างจาก “คนอื่น” อย่างไร และใครมีอำนาจในการกำหนดอัตลักษณ์/ตัวตน กันแน่ระหว่าง “เรา” กับ “คนอื่น” ซึ่งในเรื่องนี้ ฟูโกต์มองว่า ลักษณะในการผลิตสร้างของอำนาจเป็นความสัมพันธ์ที่มีประวัติศาสตร์ และมีเศรษฐกิจของอำนาจ (Economy of Power) ซึ่งหมายถึงอำนาจไม่ได้ลอยอยู่เฉยๆ แต่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่มีการผลิตสร้างขึ้นมาให้เห็นว่า อำนาจนั้นมีอยู่ได้อย่างไร ภายใต้การปฏิสัมพันธ์กัน (Michel Foucault, n.d อ้างอิงใน อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555, หน้า 128) ซึ่งอัตบุคคล หรืออัตลักษณ์บุคคลเป็นผลผลิตของวาทกรรมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ จะปรากฏรูปมาหลากหลายลักษณะ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งแห่งที่ของอัตบุคคลต่างๆ ที่สามารถเป็นไปได้ในบริบททางประวัติศาสตร์สังคมของเรา (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555, หน้า 99-100) หากมองตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองแห่งที่มาจาก “อำนาจ” คือ การครอบครองทุน ทั้งในแง่วัตถุ สิ่งของ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม ในฐานะที่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งเป็นเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมเมื่อมีอำนาจก็ใช้อำนาจในการต่อสู้ ต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตัวเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นม้ง” ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีลักษณะเลื่อนไหล ปรับประยุกต์ เปลี่ยนแปลงใน 3 ลักษณะ หรือ 3 ชั้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์กับสถาบัน หรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่จะนำไปวางแผนในการสื่อสารเพื่อ “สร้างอัตลักษณ์ความเป็นม้ง” ให้กลายเป็นสินค้าเพื่อเข้าสู่ตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นนโยบายหลักที่นำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับประเทศได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ, (2555). *สื่อเก่า-สื่อใหม่ สัญญาอัตลักษณ์ อุดมการณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
ประสิทธิ์ ลิขิตา, 2547. *การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง*. เอกสารวิชาการลำดับที่ 39. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
ภัสวลี นิติเกษตรสุนทรและคณะ, (2556). *ทฤษฎีและพฤติกรรมกรสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สมสุข หินวิมาน, (2556). *แนวคิดเรื่องตัวตนและอัตลักษณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บรรณาธิการ), *ปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร* (หน้า 429). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิทธิเดช วงศ์ปรีชา และกุสุมา ผลาพรม, มปป. *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์*. เข้าถึงเมื่อ 29 มีนาคม 2559, จาก <http://techno.pnru.ac.th>
- อานันท์ กาญจนพันธุ์, (2555). *คิดอย่างมีเซล ฟุโกต์ คิดอย่างวิพากษ์*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Castells, M. (2003). *The power of identity*. USA: John Wiley & Sons.
- Hall, S., Held, D., Hubert, D. and Tompson, K. (1996). *Modernity an introduction to modern societies*. USA: Blackwell.
- Woodward, K. (1997). *Identity and difference*. London: Sage Publication.

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่ ๖๕๖๑/๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมการประชุมวิชาการระดับชาติ
ครั้งที่ ๖ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗”

เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗” ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑(๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๕๗ มหาวิทยาลัย จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗” ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑.๑ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๑.๒ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช มุ่งเมือง	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๑.๓ รองศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๑.๔ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ สิงฆราช	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๑.๕ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๑.๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิราวัฒน์ ชมระกา	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
๑.๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เรืองวิทยาภรณ์	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๑.๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยา ชนินทุพรวงศ์	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
๑.๙ อาจารย์ ดร.อุษณีย์ เส็งพานิช	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- ๒ -

๒. คณะกรรมการดำเนินงาน

๒.๑ คณะกรรมการจัดการประชุม

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศิริ นิลดำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงดาว จินดาเทวิน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชร บุตสีทา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานพ ชุ่มอุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จารุวรรณ ลิ้มปไพบูลย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	กรรมการ
๖. ดร.ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	กรรมการ
๗. อาจารย์นันท์กค ธนาอภินันท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	กรรมการ
๘. อาจารย์ปิยนุช พรหมประเสริฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	กรรมการ
๙. อาจารย์สุรพงษ์ วงปาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	กรรมการและเลขานุการ

- หน้าที่
๑. กำหนดแผนงานและรูปแบบการจัดงานประชุมวิชาการ
 ๒. ควบคุมดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดงานให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย

๒.๒ คณะกรรมการกองบรรณาธิการ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศิริ นิลดำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์ ดร.อิจฉรา จันทน์ฉาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรันเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	กรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กษิตติ์ ใจผาวัง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	กรรมการ

๓ /๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์...

- ๓ -

๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	กรรมการและเลขานุการ
๘. นางสาวสุรรัตน์ ศรีทะแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผู้ช่วยเลขานุการ
๙. นางสาวแสงดาว วงศ์แก้วมูล มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผู้ช่วยเลขานุการ

- หน้าที่**
- กำหนดหัวข้อ รูปแบบผลงาน และหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผลงาน
 - ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และแจ้งผลการประเมินบทความ
 - ประสานงานวิทยากรบรรยายพิเศษ
 - ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอผลงาน
 - จัดทำรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding)
 - รวบรวมผลการประเมินคุณภาพผลงาน จัดทำโล่รางวัลผลงานทางวิชาการดีเด่นและเกียรติบัตร
 - จัดกลุ่มนักศึกษาและผู้สนใจเข้าร่วมฟังการนำเสนอผลงาน
 - ดูแลการนำเสนอผลงานในห้องประชุมและนิทรรศการ

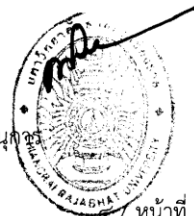
๒.๓ คณะกรรมการฝ่ายพิธีการและสถานที่

๑. อาจารย์ ดร.พิรุณ ชื่นวงศ์	ประธานกรรมการ
๒. อาจารย์ดร.ธรรณพ อุดแน่น	กรรมการ
๓. อาจารย์ธนภัทร์ ธัชพันธ์	กรรมการ
๔. อาจารย์อัครจักรภัทร์ เขมอัครเจตต์	กรรมการ
๕. อาจารย์ศศิวิมล ภู่วาง	กรรมการ
๖. อาจารย์สุทธดา ชัดติยะ	กรรมการ
๗. อาจารย์ภัทรา ชลดำรงกุล	กรรมการ
๘. นายเมธาวีวัฒน์ จรุงจิตต์	เลขานุการ
๙. นายพนม จันตะแก้ว	ผู้ช่วยเลขานุการ

- หน้าที่**
- จัดเตรียมสถานที่จัดงานประชุมวิชาการ
 - จัดทำกำหนดการพิธีเปิด และพิธีปิด
 - จัดเตรียมและดูแลโสตทัศนูปกรณ์ พร้อมอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเสนอผลงาน
 - จัดทำเอกสารรับลงทะเบียน
 - จัดทำแบบประเมิน และดำเนินการประเมินผลการจัดงานประชุมฯ

๒.๔ คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

๑. อาจารย์ศิริพรรณ จินะบุญเรือง	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจวรรณ เบญจกรณ์	กรรมการ
๓. นางสาวธัญชนิต ควรงค์	กรรมการ
๔. นางสาววิภาวดี คำไชยเทพ	กรรมการและเลขานุการ

๕ / หน้าที่...

- ๔ -

- หน้าที่ ๑. รับเงินค่าลงทะเบียน ดูแลการเบิกจ่ายเงิน และจัดทำเอกสารทางการเงินให้ถูกต้องตามระเบียบ
๒. ประสานงานและจัดเตรียมอาหาร และอาหารว่าง
๓. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๒.๕ คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และกิจกรรมพิธีเปิด

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์	รองประธาน
๓. อาจารย์ธวัชชัย ดวงไทย	กรรมการ
๔. อาจารย์วริษฐา อุเทศนันท์	กรรมการ
๕. อาจารย์วรพงษ์ วิไล	กรรมการ
๖. อาจารย์ธัญพร พุ่งเพื่อง	กรรมการ
๗. นางสุรรัตน์ ศรีทะแก้ว	เลขานุการ
๘. นางสาวสุริภรณ์ สุวรรณเมฆ	ผู้ช่วยเลขานุการ

- หน้าที่ ๑. จัดทำเว็บไซต์งานประชุมฯ
๒. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์
๓. จัดทำหนังสือเชิญและโปสเตอร์เพื่อประชาสัมพันธ์ไปยังสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. จัดเตรียมกิจกรรมและการแสดงพิธีเปิด
๕. บันทึกภาพ วิดีโอ และเสียง
๖. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล อารีนิจ)
อธิการบดี

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่ ๖๐๒๒/๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความเพื่อนำเสนอใน
งานประชุมวิชาการระดับชาติ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐”

ตามที่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ดำเนินการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐” ในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ เพื่อให้การพิจารณากลั่นกรองบทความที่จะนำเสนอในการประชุมวิชาการมีคุณภาพและมีมาตรฐานทางวิชาการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑(๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัย จึงขอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความเพื่อนำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐” ดังต่อไปนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช มุงเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วังวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.นันทะ บุตรน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.กัสมิ์ กาซ้อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวณีย์ สัตยาภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากรเพิ่มพูนวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๙. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๐. รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เจริญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑๒. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรรณจรรย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร.รวี ลงกานี้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑๔. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๕. รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๖. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลहनันทน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๗. รองศาสตราจารย์รุ่งนภา พิตรปรีชา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๘. รองศาสตราจารย์ณัฐกิตติ์ เสงตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศิริ นิลดำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

๒ / ๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์

- ๒ -

๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี
๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรา อะทะวงษา
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกขิม บุญพัฒน์
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลีตระกูล
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรพรณ ไซยานนท์
๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ สิงฆราช
๒๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวีร์ ชัยอมรไพศาล
๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินดิษฐ์
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เรืองวิทยากรณ์
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิวรรณ บุญอนันท์
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชร บุตสีทา
๓๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิราวัฒน์ ชมระกา
๓๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงดาว จินดาเทวิน
๓๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัตพงศ์ อวิโรธนานนท์
๓๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณนที บึงไกร
๓๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ก้องพงษ์ พลโยธาย
๓๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล้าสกุล
๔๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม
๔๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ วรรณอุดม
๔๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาลิ ชันธุวาร
๔๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริชัย อรรถอุดม
๔๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร ทิพย์ศรี

๔๕. อาจารย์ ดร.พิรญา ชื่นวงศ์
๔๖. อาจารย์ ดร.อุษณีย์ เส็งพานิช
๔๗. อาจารย์ ดร.ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ
๔๘. อาจารย์ ดร.ธำนิษฐ์ ไชยเกษม
๔๙. อาจารย์ ดร.วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล
๕๐. อาจารย์ ดร.พรรณนภา เชื้อบาง
๕๑. อาจารย์ ดร.อานนท์ คำวรรณ
๕๒. อาจารย์ ดร.วันนิวัต ปันสุวงศ์
๕๓. อาจารย์ ดร.อนิรุทธิ์ อัครสกุลศรี
๕๔. อาจารย์ ดร.รัชพันธ์ เขยจิตร
๕๕. อาจารย์ ดร.นิพล เชื้อเมืองพาน
๕๖. อาจารย์ ดร.ภูวนาท พักเกตุ
๕๗. อาจารย์ ดร.สุเทพ นิมสสาย

- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
เขตพื้นที่เชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีนครินทร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

๓ / ๕๘. อาจารย์...

- ๓ -

๕๘. อาจารย์ ดร.ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์
๕๙. อาจารย์ ดร.มานะ ตีรยาภิวัฒน์
๖๐. อาจารย์ ดร.บังอร สวัสดิ์สุข

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยพะเยา

หน้าที่ พิจารณาประเมินคุณภาพของบทความวิชาการที่จะนำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖
“วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐”

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ลง ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล อารินิจ)
อธิการบดี

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ที่ ๖๗๘๖/๒๕๕๙
เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความเพื่อนำเสนอใน
งานประชุมวิชาการระดับชาติ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐”
(เพิ่มเติม)

ตามที่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ดำเนินการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐” ในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ เพื่อให้การพิจารณากลับกรองบทความที่จะนำเสนอในการประชุมวิชาการมีคุณภาพและมีมาตรฐานทางวิชาการ

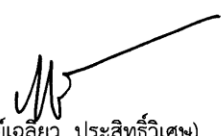
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑(๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัย จึงขอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความเพื่อนำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐” (เพิ่มเติม) ดังต่อไปนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.นิติพล ภูตะโชติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลพบุรี
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา ยืนยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย คำแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
๕. อาจารย์ ดร.กัญญพัลลวี กล่อมธงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๖. อาจารย์ ดร.ปานแพรว เชาวประยูร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๗. อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ชัย นรากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
๘. อาจารย์ ดร.สุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

หน้าที่ พิจารณาประเมินคุณภาพของบทความวิชาการที่จะนำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ “วิทยาการจัดการวิชาการ ๒๐๑๗ : การวิจัยยุคประเทศไทย ๔.๐”

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียว ประสิทธิ์วิเศษ)
รองอธิการบดี รักษาการแทน
อธิการบดี